

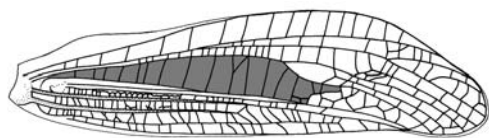
EEN NIEUWE VONDST VAN HET
LOCOMOTIEFJE *CHORTHIPPUS APRICARIUS* IN
NEDERLAND (ORTHOPTERA)

Mathilde & Dick Groenendijk

In Nederland is het locomotiefje *Chorthippus apricarius* (Linnaeus, 1758) van drie zeer verspreid liggende lokaties bekend. De eerste populatie werd in 1940, door de toen tienjarige Fer Willemsse, ontdekt op de kalkgraslanden van de Vrakelberg, 2 km ten noordoosten van Wijlre (Zuid-Limburg) (Willemsse 1940). Deze populatie is nu nog steeds aanwezig. In 1990 en 1991 werden verschillende populaties gevonden in de omgeving van Zwolle (Overijssel), waar *C. apricarius* vaak de dominante soort is en in hoge dichtheden voorkomt (Kleukers & Odé 1992). Een jaar later werd in de buurt van Santpoort (Noord-Holland) een verrassende nieuwe vindplaats ontdekt door Bart Achterkamp (Achterkamp & Kleukers 1992).

Tijdens een wandeling op 3 augustus 1998 werd een nieuwe populatie van het locomotiefje gevonden in een berm langs een pas gemaaide akker, circa 2 km ten zuidwesten van de Vrakelberg (Amersfoort-coördinaten: 191.6 316.7). Nadat het eerste exemplaar op het geluid was ontdekt, leverde een zoektocht langs een ongeveer 50 meter lang traject, minstens tien zingende mannetjes op. Enkele exemplaren werden gevangen en gecontroleerd op de belangrijkste morfologische kenmerken, zoals bijvoorbeeld het regelmatig geaderde en verbrede mediaalveld op de voorvleugel (fig. 1). Eén mannetje werd verzameld en aangeboden aan het Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis in Leiden.

Alle exemplaren werden gevonden in een op het zuidwesten gerichte steile berm van een iets hoger gelegen akker. In deze vrij ruige berm werd de begroeiing gedomineerd door glanshaver *Arrhenatherum elatius* (L.) J. & C. Presl. Andere hier voorkomende soorten sprinkhanen waren ratelaar *C. biguttulus* (Linnaeus, 1758), krasser *C. parallelus* (Zetterstedt, 1821), bramensprinkhaan *Pholidoptera*

Figuur 1
Voorvleugel mannetje *Chorthippus apricarius*, met karakteristiek verbreed mediaalveld. Uit: Kleukers et al. 1997.
Figure 1
Forewing male *Chorthippus apricarius*, with characteristically widened medial field. From: Kleukers et al. 1997.

griseoptera (Degeer, 1773) en grote groene sabelsprinkhaan *Tettigonia viridissima* (Linnaeus, 1758). Deze soorten worden vaker samen met het locomotiefje vastgesteld, want van de genoemde soorten wordt alleen de bramensprinkhaan niet vermeld als begeleidende soort van *C. apricarius* in Kleukers et al. (1997). Ondanks goed zoeken in de directe omgeving van de vindplaats werden op andere, qua vegetatiestructuur veelal vergelijkbare, plekken geen locomotiefjes aangetroffen. Kleukers & Odé (1992) melden dat de populatie van het locomotiefje zich vanaf de Vrakelberg niet verder lijkt uit te breiden, ondanks dat er voldoende ogenschijnlijk geschikte bermen in de omgeving aanwezig zijn. Met de nieuwe vindplaats lijkt die uitbreiding nu toch een feit te zijn. De mogelijkheid dat er nog meer kleine geïsoleerde populaties van het locomotiefje in Zuid-Limburg voorkomen is dan ook zeker aanwezig.

- Achterkamp, B. & R.M.J.C. Kleukers 1992. Een verrassende nieuwe vindplaats van *Chorthippus apricarius* (L.) in Nederland. – Nieuwsbrief Saltabel 8: 25-26.
- Kleukers, R.M.J.C. & B. Odé 1992. Het voorkomen van *Chorthippus apricarius* in Nederland (Orthoptera: Acrididae). – Entomologische Berichten, Amsterdam 52: 89-94.
- Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemsse & W.K.R.E. van Wingerden 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 1. Nationaal

Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Willemse, C. 1940. Een voor de Nederlandsche fauna nieuwe *Chorthippus* soort (Ins. Fam. Orthoptera). – Natuurhistorisch Maandblad 29: 90-91.

SUMMARY

A new record of *Chorthippus apricarius* in The Netherlands (Orthoptera)

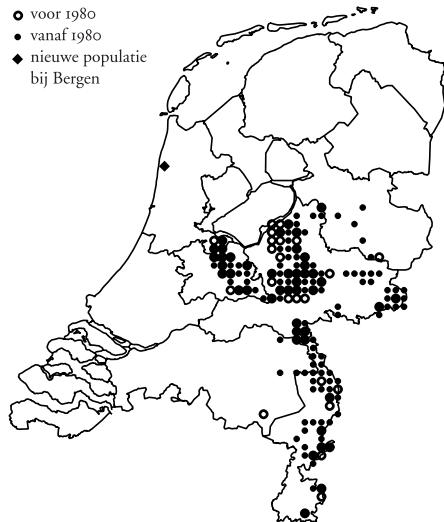
Chorthippus apricarius is a very rare grasshopper in The Netherlands. Only three, very widely separated sites are known. In 1998 a small new population has been found in a roadside verge, 2 km southwest of the southernmost site in the south of the province of Limburg.

M. & D. Groenendijk
Midrethstraat 23
3641 CB Mijdrecht

DE BOSKREKEL *NEMOBIUS SYLVESTRIS* IN DE DUINEN BIJ BERGEN (NOORD-HOLLAND) (ORTHOPTERA)

Wilbert Kerkhof

Vanaf 1996 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de sprinkhanenfauna van het door NV Provinciaal Waterleidingbedrijf Noordholland (PWN) beheerde Noord-Hollands Duinreservaat bij Bergen. Tijdens dit onderzoek werd de aanwezigheid van de boskrekkel vastgesteld, 60 kilometer ten noordwesten van de dichtstbijzijnde vindplaatsen in het Gooi (fig. 1). Van de tien onderzochte kilometerhokken werd de boskrekkel in zes hokken aangetroffen (fig. 2). Op de meest westelijke vindplaatsen werd de boskrekkel overigens alleen in 1996 gevonden. Het valt op dat zowel ten noordoosten als ten zuiden van de nu bekende populaties ogenschijnlijk geschikt gebied onbezet blijft. Zingende mannetjes werden tot zeer laat in het seizoen gehoord, op 7 december (1997),

Figuur 1
Verspreiding *Nemobius sylvestris* in Nederland.
Figure 1
Distribution of *Nemobius sylvestris* in The Netherlands.